

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 16. juni 2025
Kontor: Straffuldbyrdelseskontoret
Sagsbeh: Ida Marie Spiegelhauer
Sagsnr.: 2025-06181
Dok.: 3728274

Besvarelse af spørgsmål nr. 1116 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1116 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 14. maj 2025. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Rosa Lund (EL).

Peter Hummelgaard

/

Thomas Jørn Rasmussen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1116 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren kommentere henvendelse af 28. april 2025 fra de indsatte i Renbæk Statsfængsel, som ministeren har modtaget per e-mail?”

Svar:

Justitsministeriet lægger til grund, at der spørges ind til en henvendelse af 26. april 2025 fra indsatte i Renbæk Fængsel om forholdene og behandlingen i fængslet, der er sendt til en række modtagere, herunder en række partier og Justitsministeriet.

Indledningsvist kan det oplyses, at det er afgørende for regeringen, at vi får håndteret situationen i kriminalforsorgen, hvor vi mangler pladser og uniformeret personale. Regeringen har den 22. maj 2025 præsenteret et udspil til en strareform, som bl.a. indeholder finansiering af mere end 2.000 nye fængselspladser frem mod 2036 og en række rekrutterings- og fastholdelsestiltag.

Desuden har regeringen som led i strareformen foreslået at afsætte midler til, at kriminalforsorgen løbende kan vedligeholde utidssvarende bygninger. Den løbende vedligeholdelse og den markante udvidelse af den bygningsmæssige kapacitet skal desuden gøre det muligt løbende at nedlukke nedslidte og utidssvarende fængsels- og arrestpladser i takt med, at de nye fængsler og arrester åbner.

Herudover indeholder strareformen et historisk løft af kriminalitetsforebyggelsen i kriminalforsorgen med et stort fokus på overgangen fra fængsel til frihed med mere uddannelse og beskæftigelse.

Justitsministeriet har desuden indhentet en udtalelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, der har oplyst følgende:

”Direktoratet for Kriminalforsorgen har til brug for bidraget indhentet en udtalelse fra Kriminalforsorgen Vest, herunder Institution Sydvestjylland, som Renbæk Fængsel er en del af.

I det følgende anføres svar under hvert punkt i henvendelsen fra de indsatte. Uddrag fra henvendelsen er fremhævet med kursiv:

1. Ignorering af sundhedsfaglige vurderinger

Når en indsat har behov for sygemelding og fritagelse fra arbejde på baggrund af en vurdering fra egen læge, bliver dette ofte tilsidesat af fængselslægen. Det betyder, at man tvinges til at arbejde på trods af dokumenteret sygdom.

Ved akut opstået sygdom bliver den indsatte tilset og sygemeldt af fængselslægen.

Ved kroniske lidelser og varige funktionsnedsættelser, hvor der foreligger en erklæring fra egen læge fra før indsættelse til afsoning, foretages der en arbejdsplacering, som tager hensyn til den varige funktionsnedsættelse med sundhedsfaglige input fra fængselslæge og den ledende overlæge i Kriminalforsorgen Vest. Her indgår lægeerklæringen fra egen læge.

Fængselslægerne forholder sig således til lægeerklæringer fra egen læge, og der tages hensyn hertil i arbejdstilrettæggelsen.

Hvis en indsat bliver syg i arbejdstiden, kan pågældende anmode om at blive tilset af sundhedsfagligt personale, der vurderer, om der er grundlag for en sygemelding. Indsatte, som er syge, bliver fritaget for arbejde.

I forbindelse med tilrettæggelsen af arbejdsopgaver i Renbæk Fængsel bliver der i øvrigt taget hensyn til den enkelte indsattes eventuelle udfordringer, således at arbejdsopgaverne kan blive tilpasset derefter.

2. Dobbelt straf ved sygdom

Hvis man er syg, bliver man låst inde på sin celle hele dagen uden adgang til fælles faciliteter. Ved akutte behov som toiletbesøg må man vente på, at en betjent vender tilbage til bygningen – hvilket kan tage lang tid.

I Renbæk Fængsel skal de indsatte opholde sig i eget opholdsrum ved sygdom. Døren til opholdsrummene kan blive låst, hvis de indsatte ikke efterkommer personalets anvisninger. I disse tilfælde vil døren altid blive låst op ml. kl. 12.00 til 12.30, hvor der er adgang til fælleskøkken og toilet. Døren låses op igen efter arbejdstids ophør, hvilket er ca. kl. 15.00.

Hvis indsatte, der er låst inde i deres opholdsrum, får behov for toiletbesøg, kan de kontakte personalet via "cellekald". Personalet vil herefter hurtigst muligt give den indsatte adgang til toilettet.

3. Elever og nyansatte som kontaktpersoner

Flere indsatte tildeles kontaktpersoner, der stadig er under oplæring. Det medfører utilstrækkelig støtte og vejledning, da de mangler den nødvendige erfaring og faglighed.

Alle indsatte har tilknyttet en kontaktperson. Fængselsbetjent-elever har som en del af deres uddannelse opgaven som kontaktperson i tæt samarbejde med en erfaren fængselsbetjent samt tæt sparring med en tilknyttet socialrådgiver.

4. Manglende sikkerhedshensyn

Selv ved fund af våben i en celle bliver den pågældende sjældent flyttet. Det skaber stor utryghed blandt de andre indsatte, som oplever, at sikkerheden ikke bliver taget alvorligt.

Det er fast procedure på Renbæk Fængsel ved fund af våben på en celle, at den indsatte bliver midlertidigt udelukket fra fællesskab på straf- og isolationsafdelingen. Endvidere overføres indsatte som udgangspunkt til anden afdeling eller anden institution. En indsat i den åbne del af Renbæk Fængsel kan overføres til lukket del, mens en indsat i den lukkede del af fængslet kan overføres til et andet lukket fængsel.

Det er desuden fast procedure for Renbæk Fængsel, at der ved fund af våben sker en konkret sikkerhedsvurdering af den indsatte. Hvis denne sikkerhedsvurdering fører til ændring af sikkerhedsklasse, vil den indsatte blive omplaceret til en matrikel, der er beregnet til denne sikkerhedsklasse.

5. Kollektiv straf

To personer kan overtræde en regel, og konsekvensen rammer hele afdelingen – ofte 30-40 andre. Det føles uretfærdigt og skaber spændinger blandt de indsatte.

I Renbæk Fængsel praktiseres ikke kollektiv straf. Der lukkes som udgangspunkt kun ned for fællesrum, gymnastiksal, træningsrum mv. i de tilfælde, hvor der skal foretages vedligehold eller reparationer efter hærværk eller lign. Fritid- og fællesaktiviteter er en vigtig del af den kriminalitetsforebyggende indsats, og nedlukkede aktiviteter forsøges genåbnet hurtigst muligt.

6. Manglende sociale tilbud

Der findes stort set ingen sociale eller meningsfulde aktiviteter i fængslet. Det hæmmer rehabilitering og forringer chancerne for at vende godt tilbage til samfundet.

Under afsoningen kan arbejde, behandling og uddannelse forberede den indsatte på livet efter løsladelsen.

For indsatte, som tilknyttes en arbejdsplads, fungerer arbejdsdagen som en almindelig dagligdag, hvor de skal være beskæftiget 37 timer om ugen. I Renbæk Fængsel er der blandt andet flere forskellige værksteder, montage og landbrug. Herudover har de indsatte mulighed for at deltage i Arbejdsmarkedsuddannelser (AMU-kurser) i arbejdstiden eller at modtage undervisning på skolen i Renbæk Fængsel i dagtimerne.

Indsatte kan også være tilknyttet misbrugsbehandling eller programvirksomhed, som er kognitive adfærdsprogrammer som f.eks. anger management, der henvender sig til personer med voldsom eller ukontrolleret vredesadfærd.

Efter arbejdstids ophør er almindelige fritidsaktiviteter åbne, herunder mulighed for at benytte gymnastiksal og træningsfaciliteter. Renbæk Fængsel tilbyder også forskellige aktiviteter, bl.a. skoleskak, arrangementer for de indsatte og deres børn via børneansvarligordningen, fædregrupper, aktiviteter ved Røde Kors og besøg af Den Sociale Retshjælp.

I løbet af 2025 forventer Renbæk Fængsel at oprette et kor, ligesom der også forventes at blive påbegyndt et projekt med SAVN i samarbejde med Gerlev Center for Leg og Bevægelse henvendt til indsatte, som har børn.

I forbindelse med talsmandsmøderne i Renbæk Fængsel kan de indsatte bl.a. ytre sig om, hvilke ønsker de har til fritidsaktiviteter i fængslet.

7. Manglende samarbejde med kommuner

Samarbejdet mellem fængslet og kommunerne er minimalt. Mange indsatte får ikke hjælp til bolig, økonomi eller praktiske forhold op til løsladelse. Det mindsker muligheden for at få en stabil hverdag uden kriminalitet.

Renbæk Fængsel oplever et godt samarbejde med kommunerne og kan ikke genkende, at samarbejdet skulle være minimalt. Fængslet følger således køreplanen fra projekt ”god løsladelse”, som bl.a. indebærer samarbejde med kommunerne om forsørgelse eller beskæftigelse i forbindelse med løsladelse samt koordinering af den indsattes handleplan.

Renbæk Fængsel hjælper de indsatte med at fremsende ansøgninger til kommunen om eksempelvis indskud til bolig. Fængslet har herefter ikke indflydelse på kommunens bevilling. De indsatte tilbydes desuden hjælp til opskrivning i boligforeninger, ligesom fængslet tilbyder at orientere sig på boligportalen på den indsattes vegne med henblik på at yde støtte til at finde en ny bolig efter endt afsoning.

Renbæk Fængsel har et stort fokus på at give de indsatte de bedste muligheder for en god løsladelse med henblik på at kunne leve en kriminalitetsfri tilværelse efter afsoning.

8. Utilstrækkelig tandpleje

Tandbehandling sker kun i akutte tilfælde, og det er klinikassistenter – ikke tandlæger – der står for undersøgelserne. Almindelig tandpleje tilbydes ikke.

Renbæk Fængsel følger reglerne om tandbehandling til indsatte i bekendtgørelse nr. 965 af 22. juni 2022 om sundhedsmæssig bistand til indsatte i kriminalforsorgens institutioner. Efter disse regler har de indsatte bl.a. ret til tandbehandling, hvortil der efter sundhedsloven ydes tilskud, tandbehandling omfattende aftagelig protese og nødvendig lokalbedøvelse eller røntgenundersøgelser i tilknytning hertil.

Der er til Renbæk Fængsel tilknyttet en fast privatpraktiserende tandlæge, som forestår tandlægebehandlingen af de indsatte. Tandlægen er til stede en gang om ugen sammen med en klinikassistent. Under selve tandbehandling af de indsatte er der både en tandlæge og en klinikassistent til stede.

9. Risikofyldt arbejde

Indsatte arbejder med maskiner og medicin uden ordentlig oplæring eller beskyttelse. Det skaber risiko for ulykker og skader.

Kriminalforsorgen har forstået henvendelsen således, at den handler om, hvorvidt indsatte betjener maskiner, mens de er påvirket af medicin.

Renbæk Fængsel følger de til enhver tid gældende regler om arbejdsmiljø ligesom på det almindelige arbejdsmarked.

Alle indsatte skal som minimum være iklædt arbejdstøj og sikkerhedssko, og der udleveres værnemidler, hvis det kræves for at udføre det anviste arbejde. Alle indsatte, der arbejder med maskiner, bliver grundigt sat ind i sikkerheden vedrørende maskinen, herunder også brug af værnemidler.

Renbæk Fængsel er ikke bekendt med, at indsatte skulle betjene maskiner, mens de er påvirkede af medicin, som kan virke sløvende, berusende eller på anden måde nedsætte evnen til at betjene maskinerne.

Arbejdstilsynet har i 2024 været på to uanmeldte besøg i fængslet. I den forbindelse besigtigede Arbejdstilsynet

fængslets værksted. Der blev ikke konstateret nogen overtrædelse af arbejdsmiljølovgivningen i den forbindelse.

10. Sundhedsskadelige bygningsforhold

Flere bygninger er gamle og nedslidte. Der er mistanke om, at nogle af dem indeholder asbest eller andre skadelige materialer, men ingen grundige undersøgelser er blevet foretaget.

Bygningerne i Renbæk Fængsel bliver løbende vedligeholdt. Under de ældste bygninger er der krybekældre, som sikrer en god ventilation. Det vil blive undersøgt nærmere, såfremt der er begrundet mistanke om skadelige materialer.

I Renbæk Fængsel forefindes enkelte bygninger med asbesttagplader, og der forefindes i meget begrænset omfang ældre isoleringsmaterialer indeholdende asbest i landbrugsbygningerne. Tilstedeværelsen af asbest i disse materialer er ikke usædvanlig for bygninger fra denne periode og udgør alene en risiko, hvis der sker en bearbejdning af disse. Materialerne vil fremadrettet blive fjernet i forbindelse med fremtidige renoverings- og vedligeholdelsesprojekter under iagttagelse af gældende lovgivning herom.

11. Skimmelsvamp og fugtskader i bygningerne

Flere indsatte har over længere tid rapporteret om kraftig lugt af fugt, mørke pletter på vægge og lofter samt synlige tegn på skimmelsvamp. Disse forhold er ikke kun ubehagelige, men udgør en alvorlig sundhedsrisiko – særligt for personer med astma, allergi eller nedsat immunforsvar.

Symptomer som hovedpine, hoste, træthed og vejrtrækningsbesvær er blevet rapporteret af flere, og mange frygter for deres helbred og de langsigtede konsekvenser. Fængslet har ikke iværksat tilstrækkelige undersøgelser eller foretaget effektiv udbedring af de berørte områder.

Derfor opleves det som om, at sundhedsproblemer relateret til bygningernes tilstand bliver ignoreret, hvilket bidrager til en følelse af ligegyldighed og forsømmelse.

Der er ikke kendte skimmelsvamp- eller fugtskader i bygningerne i Renbæk Fængsel. Såfremt der er konkret mistanke om skimmelsvamp eller fugtskader, vil disse hurtigt blive undersøgt og udbedret.

Det kan supplerende oplyses, at direktoratet er ved at færdiggøre en vejledning til institutionerne omkring håndtering af skimmelsvamp med henblik på at sikre en ensartet og professionel håndtering af eventuelle skimmelangreb.

Det fremgår heraf, at man ved mistanke om skimmelsvamp straks skal tage det konkrete område ud af drift og teste for skimmelsvamp. Såfremt der konstateres forekomst af skimmelsvamp, skal området straks saneres, overflader udbedres og rengøres, indtil det ved endnu en test dokumenteres, at der ikke længere er forekomst af skimmelsvamp.

Kriminalforsorgen kan bekræfte, at en stor del af bygningsmassen er af ældre dato, og at der er et vedligeholdelsefterslæb. Kriminalforsorgen har derfor opprioriteret vedligeholdelsesområdet, herunder tilført ressourcer til varetagelse af vedligeholdelsesopgaverne.

12. Afsluttende appel

Renbæk Statsfængsel er præget af nedslidte fysiske rammer, lav bemanning og en ekstrem høj andel af elever og nyansatte, hvilket skaber usikkerhed og frustration blandt de indsatte. Disse forhold modarbejder enhver form for resocialisering og fremmer i stedet mistrivsel.

Bemanningssituationen er fortsat kriminalforsorgens helt store udfordring, og den eneste løsning på den udfordring er at tiltrække flere nye elever. Det er meget positivt, at kriminalforsorgen ser så stor en interesse for at blive fængselsbetjentelev.

Renbæk Fængsel har succes med at tiltrække medarbejdere, og der tilstræbes altid en god oplæring og instruktion til arbejdspladsen og opgaverne. Nye medarbejdere arbejder tæt sammen med erfarne medarbejdere, så der sikres en grundig oplæring i rammer og opgaver.

13. Anonymitetserklæring

Denne erklæring er fremlagt anonymt, da vi som indsatte frygter, at åben kritik vil føre til negative konsekvenser.

Flere af os har tidligere oplevet, at vores sagsbehandling er blevet forsinket eller ignoreret, og at vores afsoningsforhold er blevet forværret, når vi har udtalt os kritisk.

Vi ønsker derfor ikke at stå frem med navn offentligt, men håber, at medier og beslutningstagere vil tage vores henvendelse alvorligt.

I Renbæk Fængsel følges gældende lovgivning om klageregler mv.

Der afholdes endvidere løbende talsmandsmøder, hvor indsatte har mulighed for at udtrykke bekymringer, komme med forbedringsforslag og ønsker mv.”